

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Iudicium temerarium

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

IUDICIUM TEMERARIUM.

Iudicium temerarium fit, cum quis absque sufficienti fundamento iudicat in malum de proximo suo, eumque apud se vilipendit. Estque ex suo genere peccatum mortale contra iustitiam*, si concurrunt hæc tria, quod scilicet quis deliberatè iudicet, sine sufficientibus indiciis, & asseueranter absque vlla formidine: quæ omnia cum raro simul concurrant, raro peccatum mortale iudicij temerarij committitur. Vide Tannerum in 2.2. disp. 4. quæst. 3. dub. 2. num. 39. Valentia tom. 3. disp. 3. quæst. 4. punct. 3. & alios parte 3. tractat. 5. resolutione 31. post medium.

Admittit paruitatē materia.

2 Excusat quoque paruitas materia, ut si quis temerè iudicaret in re leuis momenti, peccat et solum venialiter. Ita Lessius lib. 2. c. 29. dub. 2. num. 14. qui putat esse solum veniale, temerè iudicare, quod aliquis sit spiritus, filius Iudæi &c. Sed hoc negant Escobar de puris & nobilit. part. 1. quæst. 8 §. 2. num. 33 & alij; quia, quamuis prædictæ qualitates sint merè naturales, cum tamen apud nos afferant secum infamiam, & reputationem lædant, sunt materia grauis. Vtraque sententia est probabilis. part. 5. tract. 5. res. sol. 68.

Et semper est eiusdem speciei.

3 Cæterum omnia iudicia temeraria sunt eiusdem speciei infimæ, vnde non est necessario explicanda in Confessione diuersitas personæ, vel mali iudicati, nam moraliter omnia aduersantur vni iustitiæ commutatiuæ in specie infima. Quod etiam dic de detractionibus & contumeliis. Ita Sancius disp. 5. num. 10. part. 3. t. 4. res. 67. §. In res. 28. Vide verb. Circumstantia, num. 33.

IURAMENTUM.

Iuramentū de scriptio. Species.

Iuramentum est, Dei, in alicuius dicti confirmationem inuoca-

tio. Quadruplex est. Assertorium, in quo aliquid præsens, vel præteritum affirmatur, aut negatur. Promissorium, in quo aliquid iureiurando promittitur. Comminatorium, in quo promittitur malum pœnæ. Execratorium, in quo aliquid siue promittendo, siue asserendo affirmatur, vel negatur, apponendo sibi pœnam.

2 In iuramento tres conditiones requiruntur, veritas, iustitia, necessitas. Veritas mendacio opposita, quæ ad iuramentum requiritur est, cum homo dicit, quod sentit, siue in re ita sit, siue nõ. Igitur si iurans aliquid, putat ita esse in re, iuramentum iustum est, etiam si reuera non ita sit*. Imò in foro conscientie potest quis iurare, quod à viro fide digno audiuit, quod tamen non sufficit in exteriori iudicio, in quo testis tenetur reddere rationem sui dicti, & alij sunt testes de dicto, alij de causa scientiæ. Ita Sanchez in sum. tom. 1. lib. 3. c. 4. num. 13. p. 4. tr. 4. res. 77. & obiter olim in p. 3. tr. 1. res. 66. in fine.

3 Sed an liceat inducere aliquem ad iurandum falsum, quod tamen ipse ex ignorantia verum putat? Negat Azorius tom. 1. lib. 10. c. 11. quæst. 2. quia præceptum de non committendo crimine, obligat etiam ad vitandum crimen in altero, seu ad non inducendum alium ad actum materialem talis peccati. Sed contraria sententia Hurradi in. 2. 2. disp. 173. sect. 17. §. 199. est probabilis, quia proximus nunc non inducitur ad actum formaliter malum, cum ille non peccet iurando, nec materialiter, quia materia hic & nunc potius est bona, quàm mala, quia est actus Religionis, & honor Dei, non iniuria. Non enim induco ad iuramentum falsum, quia hoc iuramentum est moraliter verum. Nec ipse teneor illum hominem veritatem docere; si enim non teneor vitare illius peccatum cum meo graui damno, multo minus teneor vitare ignorantiam, quæ non est peccatum. part. 5. tract. 7. resolutione 14.

4 Contra verò, ait idem Mendoza Minimève rò ad verū sect. 15. §. 200, non licet inducere aliquem ad iu-